

— Ленин бийиги партибэйт хас бирдиги чилиэнни дууһатыгар тыйынаах. Бийиги партибэйт хас бирдиги чилиэнэ—Ленин сордоһо. Бийиги коммунистическай кэргэммит бүтүннүүтэ Ленин коллективнай мөссүөнүнэн буолар—РК(б) П. КК Пленумун «Партияга. Бары үлэһиттэргэ» Мигырыатын ити тыллара 50 сыл анараа өттүгөр, 1924 сыл тохсунньу 22 күнүгөр, дуораһыйбыттар. Ити тыллар улуу Лениниэн тэриллибит уонна интэллибит коммунистар партидалара бэйэтин сирдытыгар итинэнэ учууталыгар, киһи албат-сүһүт дьыалатыгар, киһи кэриэстэригэр дьирин бэриниилээрин өппүттэргэ уонна аталар.

Үйэ аһара Ленинэ суох Коммунистическай партия ССРС норуоттарына киһи мыйыт эрэллэх итинэнэ чуолкай суолунан халбаһа суох сирдэһэ. Ол—дойду мөссүөнүн төрдүтүн тутсарбыт сүткэн улахан социальнай-экономическай уларыта тутуулар суоллаһа. «Россия социалистическай буолуора»,—диэбитэ ото көрөн маасса иннигэр бэйэтин тигэх этинтигэр Ленин.

Партия дьулуруунан, норуот бэйэтин харыстаммит үлэтинэн советскай сиргэ социализмы тутуу ленинскэй былаана олоххо киллэрилиннэ. Эсэ аан дойдуну революционнайдык уларыта тутуу сапарламьытыгар, Ленин—экс-кабүтүн курдук, коммунизмига сыһыа хирири бөдө базатын айан туран, бүтүн бийиги сайдыылаах социалистическай обществобыт эсэ орду бөдөргүүр, бэйэтин материалнай уонна духовнай модун күүһүн үүннэрэр.

Коммунистическай тутуу бийиги сүһүөх кэмгэр партиянан ырытыллан өһөһүлүбүт курсу бийиги ленинскэй курсунан ааттыахпыттын аартыбыт. Киһи научнай төрүтүнэн ленинизм—коммунистар эрэллэх компастара уонна идеянай сабылланналар буолар. Бу курс маастарлар айар эрчимнэригэр эрэллэн толору, ким норуоту өрөһөр, ким норуот айар күүһүн тыһынах үрүһүтүгэр чөмчөлөнөр, ол эрэ кыайар лэн Ленин мыйытыгар олоһуор.

Ленин кэриэһин тутуһан партия мэдэһитин саамай дьикити күүсэ—киһи политикаһын бөһөлөрүн хаан-гүрү дьыалаларын быһыытынан ылынар рабочайдар уонна бааһынайдар күүсэригэр тирэҕирбэһэ уонна тирэҕирэр. Ол чарыххай көстүүтүнэн партия XXIV съезин историческай уураахтарынан толоруута ССКП КК мытар үлэтин бары үлэһиттэр инитиги бийирээһиннэрэ уонна өйөһүннэрэ буолар. Дойду иннигэр итинэнэ аан дойду түһүлгэтүгэр мытыахыбыт ити үтүө түмүктэргэһэ үлэ-хамнас, тохсус пятилетка үс сылын түмүктэргэ уонна кэлэр өттүгэр инники бары кэскиллэрэ ССКП КК ахсыһымытаары (1973 с.) Пленумугар таһаарыс Л. И. Брежнев инитигэр дьиринни сирдатыллыбыттар. Онно ахтыллыбыт түмүтэһиннэр итинэнэ баһыһанналар, Пленум уураахтара общественнай сайыны ууссуу проблемаларыгар Ленинин айымнылаахтык сыһыаннаһы көстүүтүнэн буолларлар.

Чопчу интиник сыһыан би-

лиги партиябыт социалистическай экономикаһы итинэнэ норуот олоһун уйгутун өрө көтөҕөр инни охсуһууга үһүлүчүлөөх кыайыһыларын, ону тэҥэ Советскай государство тас политикаһын ленинскэй принциптэргэ түмүлүүт. Эйэ программатын олоххо киллэригэр биллэр-көстөр ситиһинилэрин хааччыда.

Коммунистическай тутууга ордуу табыстаах тас усулуобу-һалары үсөһүт ити ситиһинилэр советскай дьоннору үрдэллэр уонна өрө күүрдэлэр. «Великий партибэйт уонна государскай политикаһа хас бирдиги советскай киһиэхэ өйдөнөр итинэнэ чугас. Киһи холкутук уонна эрэллэхтик үлэһир кыагы бигэрэр, саналык күүһү-уоһу күөдүтэр»,—диэбитэ ССРС Верховнай Советин VII сессиятыгар норуот хаһаайыстыбатын 1974 сыллаары былаанын—эйэ уонна айымнылаах үлэ былаанын—«уулуһуһу» Костроматаһы «Россия» колхоз сүөсүһүтэ, депутат Н. И. Пашикина бэйэтин быһбарлааччыларын ааттарыттан.

Пятилетка хас үүнэр сылын, бийиги дойдубут ленинскэй суолун хас бирдиги хардыһытын ахсыһы айымнылаах үлэ дьыалына кэмгэр иһэр. Ол рабочайдар, бааһынайдар, интеллигенция айар дьулуурдара эсэ ордуу күүрэһнээх буолан иһэрин модьуйар. Коммунистическай партия, киһилэри быһааннах соруулаһтары ситиһинилээхтик толоруута түмэн туран, сани общественнай тутуу кыайымытар саамай улахан суолталаһын туһунан Ленин мыйытыгар салайтаран, үлэ өһөрүмтүгэ быһаарыа суох үүнүүтүн дьыһаарлаахтык ситиһэр.

1974 сылга ССРС национальнай дохуота үүнүүтүн уон тыммыт тобуһун көрүгэ үлэ өһөрүмтүгэ үрдэһинин сүтүгэр ылыллыа. Үлэ үрдүк өһөрүмтүгүн инни охсуһууга куорат уонна тын сирин үлэһиттэрин инитиаларын бары өтүннэ сайыһынары—бийиги норуоту бүтүннүн халпыт социалистическай куоталаһы сүрүн сыла. Куоталаһы үлэһэ уонна социалистическай бас бийигэ коммунистическай сыһыаны интин үлэ дьыһыһилиннэтин бөдөргөтүү бөртөһэй өскулатынан буолла.

Бары үлэһиттэригэр инитиик бийирэммит ССКП КК партияга, советскай норуотка Ити-рыһытыгар советскай дьоннор норуот бүтүннүн социалистическай куоталаһытын знаматын өггө күүрөччи тутуохтара уонна бэйэни харыстаммит ударнаа үлэһитинэн 1974 сыллаары былааннаах соруулаһа итинэнэ социалистическай эбэһэтэлиһтэлэри бөдөһөтөрүн инитиэ толорууну хааччылаахтара дьик эрэл этилиһнэ.

Үлэһиттэр общественнай өйдөрүн-санааларын ленинизм тыһыныгар инити—бийиги партиябыт сүрүн кыһаммаларыттан бигрэлэһэр. Партия идеянай-политическай үлэһэ бүтүһүннүүтэ советскай дьоннору Ильячтин алаһаары, үлэһиттэргэ уонна охсуһаары, коммунистическай общество активнай итинэнэ со-

САНА ОЛОХ

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

Х а һ а т
1931 сыл алтынны
15 күнүттэн таһар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҢИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 10 (4433) 1974 сыл. Тохсунньу 22 күнэ
ОПТУОРУНЬУН

Сыаната
3 харчы

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ КУОТАЛАҤЫ КЫАЙЫЛААХТАРЫН СЛЕТА

Тохсунньу 19 күнүгөр норуот хаһаайыстыбатын бастыһнарын оройуоннаагы слеттара буолан ааста. Слет кыттылаахтара 1973 сыл түмүктэрин уонна оройуон норуотун хаһаайыстыбатын сайдыһтын инники соруулары тустарынан ССКП райкомун бастык секретара таб. И. П. Листиков дакылдаһын иһэн дьүүлэһтилэр.

Дакылдаһ сүһүөһүн кэпсэтингэ кыттыһылар: П. П. Дьяковскай—Калинин аатынан колхоз бырабылланьытын председателэ, М. Е. Васильев—Эрилик Эристин аатынан колхоз Хаһаһыттарды биригэдэтин старшай биригэдэһинэ, Т. В. Илларионова—совхоз Хатылаһааһы от делениһын бөрөөһ көрөөччүтэ, Н. Е. Яковлев—Ленин аатынан колхоз үрдүк үүнүүтүн звенатуи салайааччы, республика үтүөлээх механизатора, Е. Н. Лыткин—тутуу механизированнай учаһаһытын бөлүгүнүнүгэ, Д. П. Чебубутов—Алма орто өскулатын директора, Н. Н. Перников—совхоз Сылаһааһы отделиһитын тракториһа, П. П. Ефимов—«Сельхозтехника» отделиһитын тракториһа, П. С. Сивилев—арыы Мугудайдааһы сыһын маастара, М. Е. Софронов—райпотребобщество бырабылланьытын председателин солбуйааччы, С. И. Сергеев—тыа хаһаайыстыбатын оройуоннааһы управлениһын начальнигы.

Слет кыттылаахтара оройуон үлэһиттэрин 1974 сылга социалистическай эбэһэтэлиһтэлэрин бигр санаанан ылыһылар.

Оройуон тыатын хаһаайыстыбатын бастыһ-

нарын биллэр ССРС орденнарын уонна медалларын Саха АССР «Верховнай Советын депутата, ССКП райкомун бастык секретара таб. И. П. Листиков туттартаа.

Ааспыт сыл түмүгүн оройуон хаһаайыстыбаларын социалистическай куоталаһыларга бастаабыт Калинин аатынан колхоз уонна отделиһелэр, учаһастар, биригэдэлэр куоталаһыларга кыайылааһынан таһыһыт Эрилик Эристин аатынан колхоз Хаһаһыттарды биригэдэтин председателиһигэр ССКП райкомун, райсовет исполкомун көһө сылдьар Кыһыл знамаларын Саха АССР Верховнай Советын депутата, райсовет исполкомун председателэ таб. Р. Р. Бурнашов туттарда.

Пятилетка үһүс, быһаарылаах сылын түмүгүн социалистическай куоталаһыга кыайылааһынан таһыһыт норуот хаһаайыстыбатын араас салаатын үлэһиттэрин улахан биллэр ПСВКС, Саха АССР Үөһөһин министрствотын уонна учууталлар профсоюзтарын обкомун, ССКП райкомун, райсовет исполкомун Бочуотунай грамоталара, «1973 сыл. Социалистическай куоталаһы кыайылааһа» знактар, харчынан бириэмийэлэр, сыһаалаах бөлөхтөр туттарылыһылар. Итиннэ сиргэ производство бастыһнара, ааспыт сыллааһы оройуон чемпионнара, рекордсменнара аалай лантэһин кэттилэр.

Слет кыттылаахтара норуот хаһаайыстыбатын бастыһнарын республикатаары слеттарыгар 10 делегаты таһылар.

Снимокка: Саха АССР Верховнай Советын депутата, ССКП райкомун бастык секретара таб. И. П. Листиков, Субуруускай аатынан совхоз тракториһыгар Д. Д. Егоровка «Бочуот Знага» ордены туттарар.

П. СЕДАЛИЩЕВ фотота.

ЭДЭРДЭР СИТИҤИЛЭРЭ

Совхоз Соловьентааһы отделиһитыгар Михаил Егоров уонна Татьяна Кронникова икки сыллааһыта Комсомольскай путевкаһын үлэһин кэлбиттэргэ. Киһилэр өһиттээх рабочайдар көмөлөрүнэн үлэһэ-хамнаһа систыбыттар. Уол бөрөөһ көрөөччүнэн, кыһы маньыксытынан үлэһиттэр. Татьяна Кронникова үүт ыһыгар ааспыт сыллааһы соруулаһын 123 бырыһыан толорбута, Михаил Егоров үлэһиттэһи бастык сылдьар

А. МАНАРОВ.

КИҤИНИ ҮЛЭ КИЭРГЭТЭР

ССРС Верховнай Советын Президиума промышленность, транспорт, тутуу рабочайдарык уонна производство ити салааларын маастардарын, колхозтаахтары уонна тыа хаһаайыстыбатын рабочайдарын бигр предприяһа, тэриэтэһэ, колхозна, эбэтэр совхозка үһүн сыһаалах үрдүк таһаһылаах бэйэни харыстаммат үлэһитин иһик наһараадаһыырга «ҮЛЭҤЭ АЛБАН ААТ» орденын I-гы, II-с уонна III-с степеннэрин олохтоото.

Ону тэҥэ норуот хаһаайыстыбатыгар, наука, культура уобаластарыгар, норуот үөрэһиһитигэр, доруобуйа харыстаһылар, государскай учреждениһаларга уонна общественнай тэриэтэлэргэ үлэһиттэр үһүн сыһаалах үтүө суобастаах үлэһитин иһик көһүрүлүһүргэ «ҮЛЭ ВЕТЕРАНА» медал олохтоһо.

ССРС Верховнай Советын Президиума «Үлэһэ албан аат» орден статуһун уонна «Үлэ ветерана» медал туһунан балаһыаньаны бигэргэттэ.

ССТА.

(Бүтүүтүн 2 стр. нэр).

СИТҮЙИЛЭРИ ЧИНЭТЭН/СИРДЫТ КЭРИЭСТЭРИН

Улуу сирдыт В. И. Ленин аз-
тын сүгөр колхозтут—орбуун
быр бедот хайаайыстыбата.
Донду урдунэн тэнийбит социа-
листический куталайыгы кол-
хозтук каттанар, колхозтаах-
тар пайиетка үһүс, быһаары-
лаах сыйытар колхозу тарыта-
хайаайыстыса өттүнөн бегарго-
тууга кээкэ ситиһиллэллэр.

Ааспыт күчүмүрдөрдө даа сым-
ка оттоонунга атыгарткан ор-
дуктаах эсибит. Туоруктаах
культура манын гестарыттан
6,7 центнер үүнүүнү хомуйбун-
дуг. Ынах сүөбүнү иитин бы-
лаанын 101,1 бырыдыан толор-
дубут. Ынах уонна био ахсааны-
тар сорудах эмнэ апардымын.
Нырай деловой тахсымыта ити
иниһиээди сыллаалар 3 быры-
дыанынан үрдэтэ. Ынах сүөбү
уонна сымты конкыһун олүүтэ
биллээлиг аччатыдыныа.

Үүт нэлөөний хэмжээ 1972 онд
лаагаар 385 центнериэвч улаа-
та, одоо нийгэр бийр фуралжи-
лээхтэй—16 килограмминан.
Государствда 9663 центнер үү-
тү, 3624 центнер эти агуулаан
соруулахыг эхи агаардыг.

[illegible]

Ходуфаны, мөччирэн сирдэрин турсаран онорууга кэскиллээт үлөлөр бараллар. 1973 сыл итинник үлөлөр 600-чэке гектарга ыгылыныкылар, өттөн бааһынара анзаан 320 гектар даах тыа солонно. Хайардас уонна Туолбут курдук бедонг саймык фермалар тастарыгар осыллаах культурнай мөччирэн олоххо кирир кыахтанна.

Амиз, Тваатта, Хонду уонна
Бабага үрэхтэрин хөдүнүтүн
төрдүтүн түпсараи оноруу кө-
төтөн шөр. Аны Амиз унууер
үрэхтэригэр 1600 гектарлаах хо-
дунаны онорторуохпут. Итинтэ
сорох сирдэргэ өт снэзтүн
ыһымыа уөбтүрүүн киллэ-
рийни көрүнүбүт. Бу улаха
көмөйдөөх көсжиллээх үлүнн ы-
тарбытыгар бийнэхэ государты
түрүүтүн көмөлөшөр.

Колхошу кытта тэтигэ мате
риальный уйгууу убаамаччыла
олехторо-дубахтара эмнэ туш
сар, хамнастара үрүүр. Кыни
лер айымнылаах үлэ көпүннэ
культурапайдык сыйна-аппалтары
тар кыни бөһүөлэктөргө сөлү

скай Культура икки даяэте, от-
тон фермаларга кукун унна
кылды мунуктар уэллелер.
Колхозаактар уолускарарын
дойду кини уобаластарыгар ата-
рылгар, курорттарга, о.д.а. сын-
нызалар.

Бийишты кытаавак кыстык үс
мийин түмүктөрү куварана суош-
тор дикхэ сөп. Фермаларга
эбни анылыкка анаан 3400
центнер дунга, дасыкта, ө.д.д.
балэмнэмжита. Суошуну дывзэ
уулатынга, анылыгы тарбатын-
га уонна поһуому ыраастааныны
механизациялаанынга бийыс да
үлэни салбаан ыыттыбыт. Фер-
ма стүршайдарынан, кормужун
үлөһүтөрүнэн, нормировщикта-
рынан эрэллэх дьоннорбутун
аныабыппыт.

Үүтү валовой уонна биир
ынахтан маһын, эти, үүтү госу-
дарстводо туттарыы былаанна-
рыан тохордубут. Кыстык үс
ыйытар биирдиги ынахтан Оду-
луун учаастагар 172-ли, Амга-
га 217-ли кг үүт ыанна. М. Х.
Абрамова 383-түү кг үүтү ма-
ройунига бастаата. Колхоз 1973
сыллайды чемпион-маныыксыта
В. Н. Дюдорова уонна комму-
нист З. Н. Бельых старшайдар
фермалара ойроһун үрдүгүн II—
III мастаалындылар.

Правительственный наград
далах завышкыттар М. Ф.
Абрамова, Х.С. Дьячкова; орден
орденнаах сыгыттар Н. М. Дьяч-
ковский, о.д.а. кыстык ыраха-
тарын эрелээхтик туоратыл-
лар. Октябрьская Революция
уонна «Ботуот Знага» орден-
нардаах механик ССКП райко-
мун чилиэнэ Н. Е. Яковлев, ор-
деннаах тракторист А. А. Села-
щенко, рационализатор С. Х.
Матвеев, о.д.а. үлэрэ үтүө сы-
гыаа холобурун көрсөтүлөр.

Библия, итиник бастыг дьон-
нордоох буолан быйыты кыс-
тык үс мыйы түмүгүнэн оро-
лун хаһаайыстыбаларын соци-
алистическай куоталаһыларыгар
кыайыһылаарынан тахсаммыт,
ССКП райкомун, райсовет испол-
комун уонна профсоюз райко-
мун көһөрүллэ сылдьар Кыһыл
знамаларын ылар чиэстэннибит.
Оттон учаастактар, отделениелар
куоталаһыларыгар Аминя уча-
стага (эбизадиссей В. С. Дьяч-
ковская) бастаан, эмиэ итинник
знаманы ыллэ.

БУ КҮННЭРГЭ колхозтаах
ССКП Кийн Комитета партияга,
советской норуокка Инырынты
киэниик дүүллүлаллер. Ааспы
сыл итэстэрин арыһан, олору
сүрүтэр суоллары тобулаллар.
Питилетка туталх сылыгыр бө-
лөстөммит кирбиилэри ыларга
уонна аһара түһөргө производ-
ство бастыгынара, коммуниста
уонна комсомолентар социалис-
тический куоталадымыты, өсө-
күүскэ тэһитөргө, хардары бы-
рлааннары ылынарга колхозтаах-
тамы көбүлүүдлөр.

Е. КОРКИН,
Ленин атынан нәпкөз
бырабылымыңыңдын
председателя.

Тол

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. нөр).
нагольній тутааччыларынан оңго-
ромго туһазымаллар.

Нэрүт мвассалара коммунизмын охсунгачыларын бэйчлээн-сэбүлээн туран, парамд Ленин бөлмэтээн эппитин нурдук, салалтаны авторитет күүхүн, эрчим, улахан опыг, талс орутгээх үлэ күүхүнүн олөхтүүр. Советский нэрүт бүтүүнүн бөлбүдүй авангардын быһыматынан СССР авторитета биллгын убулуччу үрдүк. Партия ону улоһиттер-интерниестарын иһин бөлөтүн ахсаабат охсунгачылар бөлөтүн ленинизмыг халбаннаабат босингитинизин ылбата.

Ленин, киши сэрэгчид тараа социализмы уонна коммунизмы тутуу эпохатын большевиктарыг алуодүйбөт идеалынан бөлбүттэ уонна буолаллар. Итинки бэлкитээн турар, РСДРП II съезин 70 сыла туолуутутар аһамат үөрүүлээх муһуһаа тэбэрыс Л. И. Брежнев эппитэ: «Ленинскэй партия көккөтүгэр сыйдым бичүөттээх уонна элбэххэ бээһинэстиир. Бииһи 15 муһуһон көрүгэ чилииннээх партияны коммунистара кэлэр да отуттар Ленинтэн эстафета курдук ыһыат Октябрь ыһыада аһамат, коммунизм аһаматын үрдүктүк тутуохтара дикэ бииһи эрэһиэтэ».

Коммунистка, хас биринчи созна-

төлний кишиэхэ Ленин охсус-
пут улуу дэмэлэтигэр бэйэни
харыстамакка сулууспалааһын-
тан ордук үрдүк уонна күндү-
түөх да суох. Ленинский партия,
днэл этиллэр ССКИ КК партия-
га, советской моруокка Илмэ-
рыныттар, бэйиги моруоппут
бэйэтин сымалыгэр барар суолу-
гар баар ханнык барарар күчү-
мөдөйдөрү туоратар улуу айар
өрчүмүгэр диригиник өрдүөр.
Оттон бэйэти сымалыт түтүкөн-
нөөх уонна гуманный—Ийэ дөй-
дү чөлгитэ сайдымта, бары со-
ветской дьон уйгулара уонна
моллодо.

В. ХОВРИН.

«Промед» пресс-бюро.

МОСКВА чулгавтар Владимир Ильич Ленин ол-
сун уонна үдэтин кытары си-
бээстөөх мнэстэлэр үтүстөр.
Олортон биридэстэрэ—сталин-
натин 35 километрдаах сир-
гэ, Пахы урэх чычылыктар
туурар Ленинскэй Горни. Ону
Советскай государствоны то-
руугааччи хинэх сылларын
атаарбыта.

Горяига В. И. Ленин ула-
хан суолталаах государствен-
най бөлүрүөстөрү тонна
партийнай дымаалары бы-
лаарталаабыта. Манна үгүс
үлэлери, дакылааттары, су-
руктары сургутаалаабыта.

Манин, В. И. Ленин и ма-
риальный музей-дворецтер,
биллтин ван дойду бары му-
нуктарыттан революция үгү-
сүрдүктүгү мыйыктаыл бе-
лигин үгүс дөһнөр сы-
лаалар.

В. МАСТЮКОВ ПОСЫЛА

Ленин аатынан уулуссаба

Орошуун саясаты—ССКП райкома уонна райсовет исполкома үлэлэир киин төмөрө бол-
ломтону, дьону-сэргэни ордук тардар, ордук
таракка быраабыллар Чурапчы салинныатын кэ-
рө киининэн, тэбэр сүтүгүнэн буолар.

Манна сирдэйт төрөөбүтэ 100 сыла туолуутугар кини аата индигилибит глошадка суу соторутаагыта сүмккэн үөрүүлээхтик-көтүүлээхтик норуоттар улуу учууталларыгар В. Н. Ленинге шаматынынык туруоруллубута. Күнлүттэн-күндү кэлибит ИЯэ дойдубут столицата Москва таһымаары Мытищи куоракка кутуллубут бөдөн фигурата үрдүк постаменттан салыныыа диэки хайыһан, уна плитини ере уунан өрбөйүн үлэһит дьонун санаттан-саһа кыһылларга ытыра, сирдэни турар.

Кини площидаи калтаи биянаҳо урунку етту-
гар суох, сөнун ула барар тутуу на-шаалката
малласта. Манна биш камна ус сүүна таас
объектар үүнөн-урдаан тахсан ишаллар. Бу—
партия райкомун административнай днэтин
комплекса.

Биһигинин манна биригэһинир — адырдаан киһи, саха уола Дмитрий Яковлев керсэр. Киһи биһигин бу объектары тутар биригэһинир 14 киһи үлэтиригэтэн 9-һа алахтоох дьоннорун, каменик уустук идэтин баһылаан эрэллэрин, оһон оройуонмут сыһыа таас тутууга кинирэр кэскиллэрин, хаан-уруу партиябыт Киин Комитет партияра, советскай поруокка Үһүрүһүтүн көһинигэтэн манна үлэ өссө күүһүрбүтүн, хохтоһмүтүн тустатынан уера-көтө көлсүннүр.

Бу үүрэг-үрдээн ийэр сүүнэ таас тутуулары көрө турган революция ийиннэ Чурапчыга сылчач 26 ололор, 10 общественнай ыыраны дьһэлэр бааларын, ол үтөн 16-лара буор бадалланын санаан ылаатын.

Книжниц, сылаарта Ленин уулуссатыгар икки нэмдэмминээх спортыгар саала, лесничество, контора, биһир аһыгар учреждение, приемна үлөөр киирэллэр. Хас да ыал киир-куор саага дьаһалар тутуһуллар.

Е. Н. Курашов аатынан орто оскуола түрүк томторугар оройуон бу бастагы үөрөхкө кыбата 100 сааһын туолбутун көрө бэлгитэ буолан обелиск уһуктаах төбөтө кылбайа кыырайбыт. Бу обелиск уһуктаах төбөтө үөһэ таласпыттын курдук, билии-сайдым биһиэхэ мунугуу үрдээтэ. Ираахтиаһы бэлээһин сатаа өмчөтөөбү бүтүн үлүүс (билигини Алексеевскай, Амма, Чурапчы оройуоннарын) киинигэр, биһиэхэ, субу оскуола арз баара. Онно 20-30 оҕо үөрөнөр, 2-3 учуутал үлэлиирэ. Оттон бүтүн киинэхэ 541, төллөх баатаһа түрүк аһыс кылаастаах оскуолаһа 378 оҕо үөрөнөр. Оройуонмут бүтүн барыта 22 оскуолаһа, олорго 4965 оҕо билиини-көрүүнү баһылыыр. Маны тэнэ үлэлиир ыччат нэһэни орто оскуолаһа уонна кылаастара бааллар.

102-с сылып уэрэх сырдык кымын ыбар кырдыбас оскулабыт республика үрдүк наараадаатын—Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Бочуотунай Грамотатын тутта. Оттон клин директора Н. И. Дьячковой адыбал хонуктаабыта Саха АССР оскулаарын үтүөлээх учууталын бочуоттаах аатын ытта.

Атып назарбагаларын аахпакка эрэ, агардас
ленинскэй Юбилейнай медалынан сирдьит ааты-
нан уулуссаа олорор, үлэллир 60-ча чулуу
дьоммут назараахаланаар чиэстэниилэр. Майна
олорооччулар уонна үлэлэччилэр үтүстөрө—
аһымнылаах, таһаарылаах үлэ-хамнас, инти-
летка бастыгыраа.

Кийн гуулсаабыг хэснээс хара. Бийлгэгдсэн
мал кийн илэн үнүгэр таас бааньж-проточ-
най тутуулду. Сэлэкинь арваа үнүгэр кивэрал-
най котельнай турбалара хорон тахьмалара.
Куохалы үрэгдтэн тардылган манай ань
вд-проточ казна. Орто оркуода аньинаан хо-
нууга 720 ннэстээгээх сана таас оркуода ту-
туулдуур...

С. ДАНИЛОВ

Спорт тобо маассабай буолбатый?

«Сага олох» хаһыкка быһыл тохсунуу 3 күнүгэр «Часкын адэргиттэн харыстаа» дээн дүүллэһин бэрээдэги ээ бачаагыммы ыстаты-
һаным ааһан баран байан санаабын эттигини баардым. Автор таа. Постыков К. С. бэйэтин метатынны сүрүн аан өрө-үөһүнэ спорт тобо эрбэр курдук иннини сайдыатын, маассаба-
бай ситиһилибэтин, спортсменнэри интиһэ баар интэстэр бириччинэлэрин арыһар. Мин мантан бастаа боннууоска тохтуох этим.

Биһиги оройуонмутугар кэскили сымаларга спорт сайдыыта хайдах эрэ бытаарда дии са-
ныһым. Икк сүрүн бириччинэлэриттэн бири-
дэстэрини физкультурага уонна спортна инти-
риэс өссө да нымнаага буолар. Биир үгүс эл-
да инни спорт хайа баарар көрүгэр көрдүү-
үүмүг.

Хас биирдии спортсмен үс өрүттөөх интэриэс-
төөх буолуохтаах: общественной, коллективной
уонна тус бэйэтин интэриэстэрэ. Үгүс спорт-
сменнар, спорту сөһүрээччилэр дарааһы ити
хаачыстыбалары умналар. Үлэни көрүөдүг, Чу-
рапчы сөлөһөннөтүгэр үлэниир баскетбол сек-
циятын. Манна сорох табаарыстар таах оон-
нуу-көрүдүү, көчүбүө кээлэлэр, түптөөн-тап-
таан дьарыктанматтар, биирдэ баар, биирдэ
суох буолаллар. Дьэ ити кэннигэ санаан кө-
рүг, үрдүк техникскай дарааһы, моральнай да-
рааһы таһымнаах спортсменнар интиһээн тах-
сыахтара дуу, суох дуу?

Иккис бириччинэһэ, сорох ээр ыччат инни-
аата, көбө суоҕа буолар. Тус бэйэ дьарыкта-
нар кини адыс арыһа. Биллэрин курдук,
спорт—адэр саас аргыһа. Оттон ыччаттар ыт
интэһэ тэһиччи туран буоллахтарына, спорду
хайдах да тыһан сайыннарбаккын.

Ол эрээри, спордуан адэр эрэ ыччат дьа-
рыктаныхтаах дээн буолбатах. Спордуан нэ-
һилиһинэ барыта—кыратыттан кырдараһыгар
тиннэ дьарыктаныхтаах. Маассаба—спорт
сайдыагыгар сүрүн төрүөтүөн буолар. Маннаах
хабаан аан бүтүн дөйдү үрдүгэр ГТО комплек-
сын нүөрмаларын туттары ытыллар. Оро-
йон нэһилиһинэ билиһинтэ бу дьылааа
соччо-бачча көбө суохтук кыттар. Ааспыт сым-
түмүгүнэн, 7500 киһи туттарыахтаарыттан
анардара эрэ туттарбыт. Ордук мэлэтхэк Ле-
нин аатынан колхоз иһэр: баара-суоҕа 10 ки-
һи туттарбыт. Итиннэ быһыы ГТО нүөрмала-
рын туттары хас биирдикит, барыбыт эбээ-
һиһэспит, дэспит буоларын өйдөөбүтөн тахсар.

Нэһилиһинтэ спорту интэр оруола улахан.
Ону биһиги спорт коллективнай буолуутугар
коробут. Спортивнай коллектив бэйэте туспа
смылаах, идеаллаах, олору ситиһэр инни тарса
суох охсубар. дьулуҕар, үлэниир. Ол эрээри ту-
руор, мучу сымалыт, нүөрмат, идеалин куруу-
тун кыбарастик, чэпчикити кээбэт. Кресулэр
нараахаттары туоруурга спортивнай коллектив,
бииргэ дьарыктанар табаарыстарык дөрөтө-

рун күөс-көмө, тирах буолаллар. Дьэ, ити кэн-
ниттэн көлөр ситиһилэр, ыһаһылар буолла-
лар спортсмен тус бэйэтин уонна инни коллек-
тивин куураһыах үлэлэрин наараадалара. Бу
булаар дьиннээх табаарыстыы чу.ство сай-
дыыта, спорт улахан өкөгө.

Биһиги сары бэлэбит, спорт республика, дөй-
дү эрэ үрдүнэн буолбакка, бүтүн аан дөйдү
үрдүнэн сайтан иһэрин. Урунку сымаларда бар
күрэхтэһилэр көрүгүрө көтөгөт, ахсааннара
элбөөтө. Ону биһиги күһнэте итэ-билэ олоро-
буу.

Итиннэ этан туран, ордук чорботон (эля-
тиһхэ наада, биһиги үйбөтүгэр спорт сай-
дыт бириччинэтин—спорт интэстэлэргэ сайды-
тын. Холобура-Чурапчыга спортивнай оскуола
аһыллан үлэлээбэтэ буоллар, Ромин Дми-
триев, баар, олимпийскай чемпион буолуо суо-
ҕа ата. Онон интэстэ спорту сайдыыта улахан
оруолууларга сарбага суох. Ол эрээри, оро-
йонмутугар кэскили сымаларга, кистэл буол-
тах, спортивнай үлэ дьин чакчы уоттаах-күөс-
төөх арайдым барбат. Спортивнай секциялар ах-
сааннара тарбааха баттаналлар. Спорт түгүс кө-
рүгүрүкүнэн нэһилиһинэ маассабайдык дьарык-
таныыта кыалыбат. Ааспыт сымта оройуон
спартакладетыгар Ленин аатынан колхоз (бу-
тун колхоз!) кыттыбатарга.

Маассаба суоҕа интэстэлэргэ физкультура
уонна спорт аналлаах үлэһиттэрэ көбө суохта-
рыттан эми тахсар. Оройуонга аналлаах спор-
тивнай үөрэхтөөх үлэһиттэр аһыһаа сүөхтар.
Нэһилиһинэ физкультураман уонна спордуан
дьарыктанымта анардас спортсөөттан уонна
комсомол райкомуттан эрэ тутулуктаммат. Ки-
һилэри таһынан аналлаах тренердэр, физэрлэр,
активистар тааллар. Ол аата секцияларга сым-
дааччылары кытары эрэ дьарыктанарынан му-
нурдаммакка олохтөөх нэһилиһиннэ бүтүн-
нүүтүн кытта үлэни ытылаах наада. Спор-
тивнай секция ытыллар көрүгүрүкүннэ пропа-
гандалаахха, туох туһаны аһаларын туһуан
өйдөөр-интэр үлэни ытылаахха. Көрдөрөн аги-
тацияны, табаарыстын көрсүһүлэри, күрэхтэ-
һиклэри элбэтээххэ. Оттон биһиги үгүс физэр-
ларбыт бөлөһи эрэ харбылаһа сатыллар, үө-
һөттөн ыһык-көрүнн суох буолларына тугу да
өтөрүө суох курдуктар. Итиннэ кинилэр (кири
умналар—спортивнай төрийбээччи-көдүлээччи
буолуохтаахтарын. Бука, биир эмэ физерга ос-
куолааа өрлөрү кытта эрэ үлэлээхтээхтэ дээн
санаа баара буолуо. Ити кинилэр үлэлэригэр
кыараас.

Минстара физкультура уонна спорт сыйлары-
гар бастык спортсменнар, спорт ветераннара
улахан оруоллаахтар. Онон ыччат өртөтүгэр
үлэһэ кинилэри кыһык тардыахха.

В. ПОСЕЛЬСКАЯ,
национальной көрүгүрүгэ РСФСР спордум
маастара.

А. П. Гайдар

Бүтүн оро үһүлүчүлээх
суруйааччыта Аркадий Петро-
вич Гайдар (1904—1941 сс.)
төрөөбүтэ 70 сымта туолар.
Кини—революционнай собы-
тиелар активнай кытты-
лаахтара. Гражданскай сө-
рин фронттарыгар байыһы-

нан, кэллин полк команди-
рынан сымдыыта.
Байэтин 15 сымлаах лите-
ратурнай үлэтин көмүгэр
А. П. Гайдар Советскай дөй-
дү өдөлөрүн олохторун туһу-
нан хас да ыһыттылаах кы-
һыгалары айбыта. «Р. В. С.»,
«Оскуола», «Ираах дөйдү-
лар», «Байыһынай кыт-
лаах», «Күөх чаксык», «Вара-
бааныт төлкөтө», «Чуж
уонна Гук» курдук айым-
ныларга сүүрбэһиэ итиннэ
отутуе сымалардаагы собы-
тиелэр тыһылаах хроникала-
рынан буолаллар. Сарни эрэ
инниэ суруллубут «Тимур
уонна кини хамаандата» дээн
киһигэ дөйдүгэ тимуровскай
хамсаһыны торуттабита.
Ааа дөйдү улуу сөрнитэ
сабаһанарын ыһтары А. П.
Гайдар фронтна тийбита.
«Комсомольская правда» ха-
һыат страницаларыгар суру-
йааччы дьинт не хөһөһ-
ноох, гайдардым уратылаах
очеркалара бачаагыммиттэри.
Советскай нуруот А. П.
Гайдар оро советскай лите-
ратуран кыһыл көмүс фон-
дугар киһигэ айымпыла-
рын үрдүктүк сымалыһар.
СССР фотохрониката.

ЛИТЕРАТУРНАЙ НЭДИЭЛЭ

Өдөдөр таһылар суруйаач-
чылар Аркадий Петрович
Гайдар төрөөбүтэ 70 сымта
туолуутун бэлэтөөн биһиги
оскуолабыт олунуу 11 кү-
нүттөн 16 күнүгэр дэри ки-
һиэхэ аналлаах нуучча ли-
тератураны нэһилиһиннэ мы-
тарга батэмнээр.

Биһиги, IV кылаас өдөлөрү,
учууталбыт Евдокия Григо-
рьевна салаатыһынан бэйэ-
бэйэтигэр хардарыта улары-
һа сымлаан, Гайдар кинигэ-
ларын аадабыт. «Тимур и его
команда», «Военная тайна»
дээн кинигэлэри Дьлчков-
ская Валя, Павлова Муся,
Монастырева Люба, Миронен
Коля уонна да атыттар аһан

бүтүрдилэр. Мин «Военная
тайна», «Сказка о Мальчи-
ше-Кибальчиче и его твер-
дом слове» кинигэлэри аах-
тым. Мальчиш-кибальчич—
хорсун оро Байэтин таба-
рыстарынын Кыһыл Армия-
га баран сөриллээр. Онно
билиһэн түбөһэр. Кинини доп-
нууостаабыттарыгар байыһы-
най кистэлэһи аһат. Бу ки-
нигэни аахпыт өдөлөргө Маль-
чич-Кибальчич хорсун бы-
һыта собулээтэ.

Паша ХОЮТАНОВА,
Чурапчы 1 №-дээх абыс
кылаастаах оскуолатын
IV кылааһын туйгун үөрэ-
нээччитэ.

Кыраһый Дания аан дөйдү соа-
май улахан арыһыт—Гренла-
дияны бас билэр. Кини кинт нэ-
дэмэн көмүгэр 50 тыһымычаттан
эрэ тахса киһи олорор. Бу кыраһый
айылтата уонна климатическай
усулуобуһалара марахаттар. Хо-
нуутун сэттэ тыһымыч биир эрэ
мууһа суох. Сян сүүһүнэн сым
анараа өттүгэр курдук, арым
олхотөөхторун сүрүн дьарыктары-

нан бултаһын уонна балыктаа-
һын буолар. Герландтар сорох-
торо сиртэн хостонор баайдары ту-
һаа таһаарсаллар. Соторутааһыта
билиһитин курдук, арыһа сир-
тэн хостонор баай дөһэй.

Снимокка: Кант Дан бөбүлөк.
БТА—СССР фотолара.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ,

ЛЕНИНСКЭЙ КҮҮНЭР

Кылаастар икки ардыларыгар
уус-уран самодеятельностька үтөс
буолбут күрэхтэһин быһыл пио-
нерскай төрийтөөр В. И. Ленин
аата интэриһибитэ 50 сымта туо-
луутугар аһаһа уонна «Ленин
орут тыһылаах» дээн девизиннэ
ытылыһа. Кылаастар бары та-
рээһиннээхтик кытыннылар. Ор-
дук үчүгэй концерты көрдөрбүт
Орденек аатынан VII «б» кы-
лаас коллектива бастаата. Кы-

лаастар бары улуу сирдиппит
В. И. Ленин туһуан не киирбэх
литературнай монтажтары ту-
руордулар.

Тохсунуу 21 күнүттөн 26 кү-
нүгэр дэри Ленинскэй нэдиэлэ
ытыллар. Кылаастарынан пио-
нерскай уонна комсомольскай тө-
риилтэлэргэ В. И. Ленин аатын
интэри 50 сымта туолуутугар си-
бөөттөөх темалары биэрдибит. Ол
темалар оройуон, республика
уонна Сэмэ шөгөрскай, неме-
мольскай төриилтэлэрин истэри-
ларын уоритар не хөһөһнөөхтор.

Итиннэ таһынан дружина тематич-
ескай эсборутор бөлөһиннэ сым-
дыыт. Онон этэрээттэр лите-
ратурнай-музыкальнай монтажтары
бөлөһиннэ күрэхтэһэхтэри, В. И.
Ленин олоһун уонна үлэтин көр-
дөр Ленинскай муһуһтары
өтөрүөхтэри.

Биһиги дружинабыт араас
өрүттөөх пионерскай үлэлэри
интэриһиннэһи кыттар.
ЛЮБА АМИНОВА,
Чурапчы 1 №-дээх абыс
кылаастаах оскуолатын
дружинатыч советын пред-
седателин солбуйааччы.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс
ул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор— 9-13-95. редакторы солбуйааччы, эппиэт-
секретарь—9-14-95, отделлар— 9-14-95, уопсай—9-15-05.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского
райкома КПСС и районного Совета депутатов труда-
щих Якутской АССР